

More images

Octateuch

The Octateuch is a traditional name for the first eight books of the Bible, comprising the Pentateuch, plus the Book of Joshua, the Book of Judges and the Book of Ruth. These texts make up the first eight books of the Septuagint, which provided the ordering used in traditional Christian Bibles. [Wikipedia](#)

HOW TANAKH EVOLVED

- AUTHORSHIP
 - **CANONIZATION II**
 - MASORETIC TEXT
 - INTERPRETATION (TRANSLATIONS & COMMENTARIES)
-

TORAH

Genesis
Exodus
Leviticus
Numbers
Deuteronomy

PROPHETS

(early)
Joshua
Judges
Samuel (1-2)
Kings (1-2)

(later)
Isaiah
Jeremiah
Ezekiel
Minor Prophets

WRITINGS

(major)
Psalms
Proverbs
Job

(minor)
Song of Songs
Ruth
Lamentations
Ecclesiastes
Esther

Daniel
Ezra (Nehemiah)
Chronicles (1-2)

RABBINIC SOURCES FOR CANONIZATION

- *Genizah*: texts that were rejected from the canon were *concealed* or sequestered;
- *Tum'at yadayim*: scrolls containing genuine biblical books *defile one's hands*, i.e. impart a minor, rabbinically imposed degree of ritual impurity.

MISHNAH SH'KALIM 6:2

מַעֲשֵׂה בְּלֵהֶן אֶחָד שֶׁהָיָה מְתַעֵסֵק, וְרָאָה הָרִצְפָּה שֶׁהָיָה
מִשְׁנָה מִחֲבֵרוֹתֶיהָ. בָּא וְאָמַר לְחֲבֵרוֹ. לֹא הִסְפִּיק לְגַמֵּר
אֶת הַדְּבָר עַד שִׁיִּצְתָּה נְשָׁמְתוֹ, וַיֵּדְעוּ בְּיַחּוּד שֶׁשָּׁם הָאָרוֹן
נִגְנַז:

It once happened that a priest who was busy [there] noticed that the floor [of the wood storage area] was different from the others. He went and told it to his friend but before he had time to finish his words his soul departed. Then they knew for certain that there **the Ark was hidden.**

BT SHABBAT 115 A

Rabbi Yosei reported: Abba Ḥalafta once visited Rabban Gamli'el ... in Tiberias and saw him seated at his table ... reading a scroll of a *targum* of the Book of Job. He said to him: I well remember your grandfather, Rabban Gamli'el [the Elder], who was standing on the slope of the Temple Mount when a scroll of a *targum* of the Book of Job was brought before him, and he instructed the mason to bury it beneath a course of stones. [Whereupon,] he [too] instructed that it be **concealed**.

אמר רבי יוסי: מעשה באבא
חלפתא שהלך אצל רבן גמליאל
בריבי לטבריא, ומצאו שהיה יושב
על שולחנו... ובידו ספר איוב
תרגום והוא קורא בו. אמר לו:
זכור אני ברבן גמליאל אבי אביך
שהיה עומד על גב מעלה בהר
הבית, והביאו לפניו ספר איוב
תרגום, ואמר לבנאי: שקעהו תחת
הנדבך. אף הוא ציוה עליו **וגנזו**.

SHABBAT 30 B

The Sages sought to **conceal** the Book of **Ecclesiastes**, because it is self-contradictory. Why, then, did they not conceal it? Because it [both] begins and ends with words of Torah... They also sought to *conceal* the Book of Proverbs because it was self-contradictory. The Midrash (*Kohelet Rabbah* 1:4) reports a different consideration, namely that some verses in Ecclesiastes appeared heretical (*mattin le-ḡad minut*).

ביקשו חכמים **לגנוז** ספר
קהלת מפני שדבריו סותרין זה
את זה, ומפני מה לא גנזוהו?
מפני שתחילתו דברי תורה
וסופו דברי תורה... ואף ספר
משלי ביקשו לגנוז, שהיו דבריו
סותרין זה את זה.

HAGIGAH 13 A

Rav Yehudah said: Indeed, that man, Hananyah ben Hizkiyah, should be remembered fondly. If not for him, the Book of **Ezekiel** would have been **concealed**, because it contradicted the Torah.

What did he do? They brought up 300 measures of oil, and he sat in his attic and analyzed it [and reconciled the contradictions].

אמר רב יהודה: ברם, זכור אותו
האיש לטוב, וחנוניה בן חזקיה שמו.
אלמלא הוא **נגנז** ספר **יחזקאל**,
שהיו דבריו סותרין דברי תורה.
מה עשה? העלו לו שלוש מאות
גרבי שמן, וישב בעלייה ודרשו.

MISHNAH YADAYIM 3:5

- Holy Scriptures *defile one's hands*.

- The Song of Songs and Ecclesiastes defile one's hands.

- Rabbi Yehudah says: The Song of Songs defiles one's hands, but there is a dispute regarding Ecclesiastes.

- Rabbi Yosei says: Ecclesiastes does not defile one's hands, and the Song of Songs is in dispute.

- Rabbi Shimon says: [The status of] Ecclesiastes is one of the leniencies of the House of Shammai and stringencies of the House of Hillel.

- כתבי הקודש מטמאין את הידיים.

- שיר השירים וקהלת מטמאין את הידיים.

- רבי יהודה אומר: שיר השירים מטמא את הידיים וקהלת מחלוקת.

- רבי יוסי אומר: קהלת אינו מטמא את הידיים ושיר השירים מחלוקת.

- רבי שמעון אומר: קהלת מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל.

- Rabbi Shimon ben Azzai said: I have a tradition from the seventy-two elders, from the day that Rabbi Elazar ben Azaryah was made dean of the *yeshivah*, that [both] the Song of Songs and Ecclesiastes defile one's hands.

- Rabbi Akiva said: God forbid! No Jew ever questioned [the status of] the Song of Songs [and suggested] that it does not defile one's hands, for all existence pales in comparison to the day that the Song of Songs was given to Israel. If all scriptures are holy, then the Song of Songs is of utmost holiness. If there was ever a dispute, it was only over Ecclesiastes

- אמר רבי שמעון בן עזאי: מקובל אני מפי ע"ב [שבעים ושניים] זקן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים.

- אמר רבי עקיבא: חס ושלום! לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים, שאין כל העולם כלו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל, שכל כתובים קודש ושיר השירים קודש קדשים, ואם נחלקו, לא נחלקו אלא על קהלת.

Biblical apocrypha

The biblical apocrypha denotes the collection of apocryphal ancient books thought to have been written some time between 200 BC and AD 400. Some Christian churches include some or all of the same texts within the body of their version of the Old Testament, terming them deuterocanonical books.

[Wikipedia](#)

Tanakh (Judaism)

Torah (Instruction) [\[show\]](#)

Nevi'im (Prophets) [\[show\]](#)

Ketuvim (Writings) [\[show\]](#)

Old Testament (Christianity)

Pentateuch [\[show\]](#)

Historical [\[show\]](#)

Wisdom [\[show\]](#)

Prophetic [\[show\]](#)

Deuterocanonical [\[hide\]](#)

Tobit · Judith · Additions to Esther ·
1 Maccabees · 2 Maccabees ·
Wisdom of Solomon · **Sirach** · Baruch /
Letter of Jeremiah · Additions to Daniel

Orthodox only

1 Esdras · 2 Esdras · Prayer of Manasseh
· Psalm 151 · 3 Maccabees ·
4 Maccabees · Odes

Orthodox Tewahedo

1 Enoch · Jubilees · 1, 2, and 3 Meqabyan
· Paralipomena of Baruch · Broader canon

Old Testament (Christianity)

Pentateuch [\[hide\]](#)

Genesis · Exodus · Leviticus · Numbers ·
Deuteronomy

Historical [\[hide\]](#)

Joshua · Judges · Ruth · 1 and 2 Samuel ·
1 and 2 Kings · 1 and 2 Chronicles · Ezra ·
Nehemiah · Esther

Wisdom [\[hide\]](#)

Job · Psalms · Proverbs · Ecclesiastes ·
Song of Songs

Prophetic [\[hide\]](#)

Major prophets

Isaiah · Jeremiah · Lamentations · Ezekiel
· Daniel

Minor prophets

Hosea · Joel · Amos · Obadiah · Jonah ·
Micah · Nahum · Habakkuk · Zephaniah ·
Haggai · Zechariah · Malachi

BEN SIRA

תוספתא מסכת ידים (צוקרמאנדל) פרק ב

The Gospels (?) and [other] heretical books do not defile the hands. The Book of **Ben Sira** and all books written subsequently **do not defile the hands.**

הגליונים וספרי המינין אינן מטמאות את הידים ספרי **בן סירא** וכל ספרים שנכתבו מכאן ואילך **אינן מטמאין את הידים:**

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף צב עמוד ב

Raba [again] said to Rabbah b. Mari:

Whence can be derived the popular saying, 'A bad palm will usually make its way to a grove of barren trees'? — He replied: This matter was written in the Pentateuch, repeated in the Prophets, mentioned a third time in the Hagiographa, and also learnt in a Mishnah and taught in a Baraitha: It is stated in the Pentateuch as written, "So Esau went unto Ishmael;" repeated in the Prophets, as written, "And there gathered themselves to Jephthah idle men and they went out with him;" mentioned a third time in the Hagiographa, as written: "Every fowl dwells near its kind and man near his equal."

א"ל רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי: מטייל ואזיל דיקלא בישא גבי קינא דשרכי? אמר ליה: דבר זה כתוב בתורה, שנוי בנביאים, ומשולש בכתובים, ותנן במתניתין, ותנינא בברייתא. כתוב בתורה, דכתיב: "וילך עשו אל ישמעאל," שנוי בנביאים, דכתיב: "ויתלקטו אל יפתח אנשים רקים ויהיו עמו;" ומשולש בכתובים, דכתיב: "כל עוף למינו ישכון ובני אדם לדומה לו."

BEN SIRA 13

- ¹³ Be on your guard and take care never to accompany lawless people.
- ¹⁴ Every living thing loves its own kind, and we all love someone like ourselves.
- ¹⁵ Every living being keeps close to its own kind; and people associate with their own kind.

• (יג) הַשָּׁמֵר וְהָיָה זָהִיר, וְאַל
תִּתְהַלֵּךְ עִם אַנְשֵׁי חָמָס.

• (יד) כָּל הַבְּשָׂר יֶאֱהָב מִיָּנוּ, וְכָל
אָדָם אֶת הַדּוֹמָה לוֹ.

• (טו) מִין כָּל בְּשָׂר אֶצְלוֹ וְאַל מִיָּנוּ
יִחַבֵּר אָדָם.

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יג עמוד א

And R. Aha b. Jacob said: There is still another Heaven above the heads of the living creatures, for it is written: "And over the heads of the living creatures there was a likeness of a firmament, like the color of the terrible ice, stretched forth over their heads above." Thus far you have permission to speak, thenceforward you have not permission to speak, for **so it is written in the Book of Ben Sira**: "Seek not things that are too hard for thee, and search not things that are hidden from thee. The things that have been permitted thee, think thereupon; thou hast no business with the things that are secret."

ואמר רב אחא בר יעקב: עוד רקיע אחד יש למעלה מראשי החיות, דכתיב אודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. עד כאן יש לך רשות לדבר, מכאן ואילך - אין לך רשות לדבר, **שכן כתוב בספר בן סירא**: במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשית התבונן, אין לך עסק בנסתרות.

BEN SIRA 3

²¹ What is too sublime for you, do not seek; do not reach into things that are hidden from you.

• (יט) פְּלֹאוֹת מִמֶּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ,
וּמְכֻסֶּה מִמֶּךָ אַל תַּחְקֹר.

²² What is committed to you, pay heed to;
what is hidden is not your concern.

(כ) בְּמֵה שְׁהוֹרְשִׁית הַתְּבוּנָה, וְאִין לָךְ
עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

נכבד אמו בע במאגד וכל עשה כבוד אכר עבוד שינוך
כ' ברכותי ברכת אפולקב שיש וקולת אס תנש נטע
אל תתכבד בקרון אכר בקלל עבוד הואין: כבוד איש כבוד
אכר ודסה הטא מקלל אמן בע התחזק כבוד אכר ו
תעבהו כל אי חייך וגם אס יחסר מדש עזובל ואל תללים
אות כל ימי חייך צדקת אב לא תגזזה ותשוד חטאת ויא
תנעו כזס מיה תוכר לך כחס על כפור להשבת שניך: כי
היך כזה אכר וכפשים בו יאו מקלל אמן בני בעשירך
התהיל בענה ותעבה מעתה מתעת: מעט נפשך ככ
גדולת שלם ולכט א תמצא דחמיס: כי דכיס דחמי אהיס
ולענויס יגלה ילה סודו פלאות נאך אל תדוש ויכוסה
מאך א תחקודי: במה שהודשית התבונן ואיך עסק
בנסתרות: וכוהר מאך א תמד כי דב מאך הראיתי: כי
דכיס עשותי בני אדם ודמויות דעות מתענות: לב סבד
תכאש אחדיותו ואוהב טובות ינהג בהס: לב סבד ודב
מכאבו ומתחולל מוסף עון על שך: כאין אישון יחסר
אוד וכאין דעת תחסר: כימהו אל תרוץ לרפאות מכל לך
כי איז לה רפואה כי אנטע דענטע: לב חכס וכון משל
חכמים ואדן מקשבת לחכמה תשמחו אש לנהטת וכס מין
כן צדקה תכפיד חטאת: בועל טוב וקראנו סדכח ובער
מיטו ומצא משען: בני א תלעב לחיי עע ואל תדאיב נפש
עני ווד נפשו דוחנמש חסידה א תפוח וא תתעלם מקדשהו
נפשו א מע דך וקרב עע א תכאיבו: א תנעע מת
מאסכונך זיה תכזה שאולות דל ולא תתן לך מקום לקללך:
צועק מר רוח ככאב נפשו וכף ל צעק ע ישאע ער
האהב לנפשך לעודד ולשוטן עד הכאן דאשי: הט לעע
אזק והשיבהו שלום בעגה: הושע מוצק מאציקין וט
תקוז רוחך כמשפט ישדו: היה כאב ליתומים ותמור בעל
לאגלטנו

UNIVERSITY
LIBRARY
CAMBRIDGE

גניזת קהיר *THE CAIRO GENIZAH*

(ח) הַבַּל הַבָּלִים אָמַר הַקֹּהֶלֶת הַכֹּל הַבַּל:

(ט) וַיִּתֵּר שְׁהִיָּה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לַמִּד דַּעַת אֶת הָעַם וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה:

(י) בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לְמִצָּא דְבָרֵי חִפְץ וְכָתוּב יֵשׁוּר דְבָרֵי אִמָּת:

(יא) דְבָרֵי חֲכָמִים כַּדְרָבְנוֹת וְכַמְשֻׁמְרוֹת נְטוּעִים בְּעַלֵּי אֶסְפּוֹת נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד:

(יב) וַיִּתֵּר מִהֶמָּה בְּנֵי הַזֵּהָר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלֵהֵג הַרְבֵּה יִגְעַת בְּשׂוֹר:

(יג) סוּף דְבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יִרָא וְאֶת מְצוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם:

(יד) כִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יָבֵא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע:

B'MIDBAR RABBAH NASO 14

“Moreover, my son, beware” (Ecclesiastes 12:12). God said: I have written **twenty-four books** for you; beware lest you add to them.

Why? “Making many books endlessly”: whoever reads [liturgically] a verse that is not from the twenty-four books is judged as if he were reading from an illegitimate book. Therefore “beware the making of many books,” because one who does so has no share in the World to Come.

“ויותר מהמה, בני, היזהר” (קהלת י”ב,
י”ב). אמר הקדוש ברוך הוא: **כ”ד** [עשרים
וארבעה] **ספרים** כתבתי לך; היזהר ואל
תוסף עליהם.

למה? “עשות ספרים הרבה אין קץ” – כל
מי שקורא פסוק שאינו מעשרים וארבעה
ספרים, כאילו קורא בספרים החיצוניים.
הוי “היזהר עשות ספרים הרבה”, שכל
העושה כן, אין לו חלק לעולם הבא.

MIDRASH TANḤUMA', VAYEILEKH I

- “Moses went and spoke all these words to all of Israel” (Deuteronomy 31:1). The term “going” connotes rebuke—to wit: “Go see the works of God” (Psalms 46:9). At the end of Ecclesiastes it says: “The words of sages are like goads ...” (Ecclesiastes 12:11). Just as a goad directs the cow to its furrows, so do words of Torah direct the minds of those who study them to do well.
- “... As well-planted nails.” Just as the nail is fixed, so are words of Torah fixed (immutable). Just as planting yields fruit, so do words of Torah produce fruitful interpretations.
- “... Given by the one shepherd.” Even though some declare impure and others pure, some prohibit while others permit, all cite the authority of Moses, who received [them] from God.
- ... “Masmerot,” “[well-planted] nails,” is written with a *sin* [rather than a *samekh*] to indicate that the Torah includes twenty-four books, corresponding to the number of [priestly] shifts (*mishmarot*) established by King David... Similarly, in Chronicles the name of David is given the full spelling דָּוִיד (with an extra *yod*), whose numerical value is twenty-four, corresponding to the twenty-four shifts he established. (*Midrash Tanḥuma', Vayyelekh I*)

- “וילך משה וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל” (דברים ל"א, א'). אין “וילך” אלא לשון תוכחה, שנאמר (ותהילים מ"ו, ט'): “לכו חזו מפעלות אלהים.” בסוף קהלת כתיב: “דברי חכמים כדרבונות...” (קהלת י"ב, י"א). מה דרבן זה מכוון את הפרה לתלמיה, אף דברי תורה מכוונות לב לומדיהון לדרך טובה.
- “... וכמסמרות נטועים.” מה מסמר זה קבוע, אף דברי תורה קבועים. ומה נטיעה פרה ורבה, אף דברי תורה פריין ורביין למצוא בהם טעם.
- “נתנו מרועה אחד.” אף על פי שהללו מטמאין והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין, כולן אמרן משה מפי הגבורה.
- “... וכמשמרות נטועים.” כתוב בשי"ן, לומר שיש בתורה כ"ד [עשרים וארבעה] ספרים, כמניין משמרות שהעמיד דוד; לכך נכתב בשי"ן. וכן בדברי הימים נכתב “דויד” מלא, שהוא בגימטריא ארבע ועשרים, כנגד ארבע ועשרים משמרות שהעמיד דוד.

AN IDEOLOGICAL AFTERTHOUGHT

2 Chronicles 36:19-21

דברי הימים ב' לו:יט-כא

[The Babylonians] burned the Temple, knocked down the walls of Jerusalem, put all its palaces to flames, and destroyed all its choice appurtenances. The remnant of the sword was exiled to Babylonia and became servants to [Nebuchadnezzar] and his children until the kingdom of Persia arose. This fulfilled the word of God through Jeremiah: "Until the land shall appease its Sabbaths." In its destruction, it remained fallow for seventy years.

וַיִּשְׂרְפוּ אֶת בַּיִת הָאֱלֹהִים, וַיִּנְתְּצוּ אֶת
חוֹמַת יְרוּשָׁלַם, וְכָל אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂרְפוּ
בְּאֵשׁ, וְכָל כְּלֵי מַחְמָדֶיהָ לְהַשְׁחִית. וַיִּגְל
הַשְּׂאֲרִית מִן הַחֶרֶב אֶל בָּבֶל וַיְהִיו לוֹ
וּלְבָנָיו לְעֲבָדִים עַד מֶלֶךְ מַלְכוֹת פָּרַס. –
לְמַלְאוֹת דְּבַר ה' בְּפִי יִרְמְיָהוּ: עַד רִצְתָהּ
הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ. כָּל יְמֵי הַשָּׁמָה
שַׁבְּתָהּ, לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה:

In the first year of Cyrus king of Persia, when the [aforementioned] prophecy of Jeremiah had come to pass, God awakened the spirit of Cyrus king of Persia, who issued a proclamation, oral and written, throughout his kingdom, declaring: “Thus says Cyrus king of Persia: The Lord, god of heaven and earth, has given me all the kingdoms of earth and has commanded me to build Him a house in Jerusalem within Judah. Whoever among you of His people, let his Lord god be with him and may he ascend.”

וּבְשָׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס, לְכָלוֹת דְּבַר ה' בְּפִי
יְרֵמְיָהוּ, הָעִיר ה' אֶת רוּחַ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס, וַיַּעֲבֹר
קוֹל בְּכָל מַלְכוּתוֹ וְגַם בְּמִכְתָּב, לֵאמֹר. כֹּה אָמַר
כוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס: כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי ה',
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, וְהוּא פָקַד עָלַי לְבַנוֹת לוֹ בַּיִת
בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה. מִי בְכֶם מִכָּל עַמּוֹ, ה'
אֱלֹהָיו עִמּוֹ וַיַּעַל.

This postscript to history signifies that the rabbinic overseers of the canonization process wanted to stipulate that, as Nahum Sarna put it, “The consummation of history involves the ideal of the return of the Jewish people to its land, of the restoration of Jewish sovereignty and of spiritual renewal.”

Nahum Sarna, “The Authority and Interpretation of Scripture in Jewish Tradition,” in *Studies in Biblical Interpretation* (Philadelphia: Jewish Publication Society, 2000), p. 70.

